List 9. Tečaj LIX.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 1. marcija 1901.

Politični oddelek.

„Proč od Rima“.

Minolo soboto je divjal v poslanski zbornici strahovit vihar, ki so ga provzročili nemški radikalci s svojo interpelacijo zastran moralne teologije sv. Alfonza Liguorija, vihar, ki je v celi državi obudil senzacijo, ker se smatra kot prvi pojav velike nevarnosti.

Naša naloga ni in ne more biti, da bi preiskovali, ali je vsebina moralne teologije sv. Alfonza Liguorija res taka, kakor se piše ali ne. Nauki tega v zadnjih letih mnogoimenovanega cerkvenega pisatelja so nam popolnoma neznani in odkritosrčno povemo, da nas tudi čisto nič ne zanimajo. Morda so popolnoma pravi, taki da jim ne more nihče ničesar očitati, komur je za suho resnico in pravico, mogoče tudi da niso taki, to pa stoji, da absulutno ne spadajo v parlament.

Važnost oziroma pomen te interpelacije tudi nikakor ne tiči v tem, da se je podala ravno ta interpelacija, potem tiči v tem, da se je v to interpelacijo sploh versko vprašanje vrglo v parlament. To obsojamo absolutno in brezpogojno, ker parlament nima glede verstva ničesar govoriti, ker so pravice parlamenta omejene na to, da potom zakonodaje uredi razmerje mej državo in posameznimi veroizpovedanji, dočim mu glede verskih naukov posameznih od države priznanih veroizpovedanj ne gre nobena sodba. Parlament ima pravico, da posamična veroizpovedanja uvrsti mej tista, ki so od države priznana, in da druge zopet iz te vrste izloči, tudi ima pri taki priliki pravico, da uvažuje vse, kar govori za to ali proti temu, a kadar je kako veroipovedanje od države priznano — in katoliška vera spada menda še med nje — dotlej ne more biti dovoljeno, da se hoče v parlamentu spravljati nauke posameznih cerkvenih pisateljev na kritično rešeto, da se hoče razdirati to, kar je država priznala dopustno.

Nemškim radikalcem je bilo konfiskovanje omenjene brošure o naukih sv. Liguorija samo pretveza, da so mogli vreči v parlament novo preporno pokveko. Navidezno so vprašali, zakaj se je tista brošura konfiskovala, v istini pa jim je bilo na tem, da s parlamentove tribune napovedo katoliški veri boj.

Verski fanatizem je bil in ostane najstrašnejši in kdor je količkaj pazno čital časnikarska poročila, tisti je moral spoznati, kako globoko, kako strastno, uprav besno sovraštvo zoper katoliško cerkev prešinja nemške radikalce. Samo tako besno sovraštvo zamore narekovati ljudem vsklike, kakoršne je bilo slišati v sobotni seji poslanske zbornice in katerih vsebično prodajata vsklik „Vse zlo prihaja od Rima“ in „Proč od Rima“.

Očitno je, da so nemški radikalci, torej tista stranka, ki ima mej nemškim narodom največ zaslombe, začeli sedaj tudi v parlamentu boj zoper katoliško cerkev. Njihovi govorniki so naravnost priznali, da je gibanje „Proč od Rima“ nastalo iz političnih vzrokov in iz narodnostnih nagibov, da je torej nastalo, ker vidijo nemški nacionalci v katoliški cerkvi oviro uresničenju svojih teženj.

Tak boj se ne konča s tem, da se pokoplje kaka sramotilna interpelacija, tak boj, če je enkrat zanešen v parlament, se iz njega sploh ne da več odstraniti, in je mogoče samo na jeden način, da se ga naredi nenevarnim, ako si pridobi katoliška cerkev kar mogoče mnogo prijateljev in braniteljev v ljudstvu, zlasti pa mej izobraženci. Nemški radikalci bodo gotovo zlasti pri razpravah o proračunu versko vprašanje vedno iz nova vlekli na dan ter skušali iz parlamenta razburjati duhove ter naščuvati ljudstvo zoper katoliško cerkev, kar je toliko večje nevarnosti, ker vladajo v mnogih deželah mej duhovščino in mej posvetnim razumništvom že več kakor samo napete razmere.

Kdor ni slep, bo rad priznal, da se je v soboto spravilo k narodnostnemu vprašanju in k vprašanju o avtonomiji posamičnih kraljestev in dežel novo sila opasno vprašanje v parlament, vprašanje, pri katerem utegne

katoliška cerkev prav mnogokrat in prav nujno potrebovati podpore tudi tacih ljudi, ki se zdaj ponekod razglašajo za brezverce.

Gališki škofje so to menda že pred nekaj tedni spoznali, kajti sklenili so v skupnem pastirskem listu zabraniti duhovščini aktivno posezanje v politične in narodnostne boje, misleč, da se tako ublažijo politična nasprotja in pridobe tiste, ki so stali v opoziciji.

To stališče po naši sodbi ni napačno, in menimo, da bi tudi pri nas nič ne škodovalo, ako bi se skušalo pridobiti tiste, katere se zdaj odbija.

Vroča prošnja do vseh slavnih županstev naše širne domovine.

Zavod sv. Nikolaja, zavetišče za brezposelne služkinje v Trstu, deluje mirno, brez hrupa in šuma; a deluje uspešno, kar priča dejstvo, da je vsprejel v teku 2 let 4 mesecev pod svoje odkrilje nad 1300 deklet. To število jasno kaže, kako potreben, da je ta zavod. Tega se zavedajo dekleta same, vsled česar kar trumoma vrejo pod njegovo zavetje tako, da so njega sicer obširni prostori vender pretesni.

Dekleta torej vedó, da so varne pred vsako zlobno roko. Ako se pa vender pripeti, da se kojemu dekletu godi še tako mala krivica, zavod vedno posreduje, da se ta krivica odpravi čim prej. Dekleta so pa tudi hvaležne ter kažejo svojo hvaležnost v tem, da se zbirajo ob nedeljah in praznikih v zavodu, ter pritekajo vanj, kakor bi prihajale na svoj rojstni dom. Svojo hvaležnost pa kažejo tudi s tem, da so poštene, pridne in udane svojim gospodarjem.

Gojenke zavoda ne vidijo v svojih gospodarjih mučiteljev in zatiralcev, pač pa dobrotnike in vzgojitelje. Družinam pa, v katerih smo prepričani, da trpi čast in ugled naših deklet, ne izročimo nobenega.

Prepričana sem bila že pred leti, da je v Trstu zelo potrebno tako zavetišče, a da je tako potrebno, tega bi ne bila mislila nikdar. Človeku se niti sanjati ne more, koliko sramote in solz zakrivajo tržaške stene, koliko uničenih mladih bitij, ki plakajo med stenami sramotnih hiš. Ne trdim, da so te nesrečnice izključno slovenske dekleta, ali velika večina pripada našemu narodu.

Pridite torej vi vsi, ki se prepirate za načela ter vihtite smrtno orožje proti lastnemu bratu! Pridite vsi skupaj in poglejte, koliko tuge in sramote zakriva zloglasno staro mesto!

Pridite in poglejte v bolnišnico in prepričali se bodete na svoje lastne oči, kako plakajo in prosijo pomoči dekleta v najlepši svoji dobi, dekleta, ki bi delale čast nam in domovini naši, ako bi imele kojega, da jih brani pred gladom in hijeno ženske sramežljivosti. Padle so in zgubljene so za vselej! V tej stiski in sili ustanovil se je zavod sv. Nikolaja, ki je preprečil sramoto slovenskih deklet. Strl je hijeni glavo in potegnil iz žrela našo nedolžno žensko mladino. Hijena sika sedaj na vse strani, ker uvidela je, da dokler imajo dekleta tako močnega varuha, ne pade jej v žrelo nobena žrtev.

Ta hijena združila se je sedaj s svojo tovarišico hidro iredento ter ste napeli vse svoje moči, da uničite to krepko trdnjavo, kar se jima je deloma tudi posrečilo, kajti ta trdnjava nima lastnega krova, marveč je pripuščena na milost teh dveh krvolokov: stanovanje, ki je last žida, odpovedalo se nam je in seliti se bode treba. — Ali kam? Slovenskih stanovanj nimamo na razpolago, in ako gremo k našim zagrizenim nasprotnikom, pripravljeni moramo biti, da nas isti zopet poženejo na cesto.

Sedaj smo torej na cesti brez strehe in premoženja!

Kam se nam je obrniti? kje nam je iskati pomoči, ako ne pri onih, ki jim je dolžnost nam pomagati.

Slovenska županstva so takorekoč moralno prisiljena, da nam oni v prvi vrsti prihitijo na pomoč. Saj ne zahtevamo Bog se ga vedi koliko, marveč zadovoljni smo, ako nam vsako županstvo prihiti na pomoč vsaj s svoto letnih 10 kron.

S tem bi županstva koristila v prvi vrsti le sebi, kajti zavod je prihranil istim že ogromnih svot bolniških stroškov, ker sprejema v oskrbo tudi bolehna dekleta. Zdravi jih človekoljubni in vrli zdravnik gosp. dr. Martinis brezplačno in zdravila dobivajo po jako znižani ceni. Dobrote človekoljubnega zdravnika pa ne smemo zlorabljati, pač bode dolžnost zavoda, da kadar pride do kakega imetja, da se ga vsaj deloma oškoduje za njegovo neumorno požrtvovalnost.

Kake stroške bi torej imele občine, ako bi mi, taka bolehna dekleta pošiljali v javno mestno bolnišnico, kjer ne le da nimajo za dragi denar postrežbe, kakoršne se pristoji bolniku, marveč so izpostavljene celo zasramovanju svojih narodnih čutil. To bi bil torej materijalni dobiček občinam.

Kaj pa naj rečemo o moralnem in narodnem oziru. To se ne da popisati; to vedo najbolje naši zagrizeni nasprotniki, zato pa uganjajo tako brezvestno gonjo proti zavodu. Oni dobro znajo, da ako dobijo naše ženske za se, da jim gre vse gladko izpod rok. Kdo li je potujčil nebroj našega življa v Trstu, ako ne naša narodno-pogubljena slovenska žena? Oni spoznavajo, da ako se naše ženstvo prebudi v narodnem pogledu, da jim je za vselej odklenkalo. Oni vedo, da njih „italijanska večina“ sloni na potujčenju naših žen; vidijo, kar naši slovenski možje videti nočejo, namreč to, da preti pogin le od strani naše slovenske žene: potujčena ona, potujči potem svoje otroke.

Zavedna ženska pa bode vzgojila krepki naraščaj, kateremu italijanska gnila kultura mu ne doseže niti do členkov.

Vzdramite se torej slavna županstva in drugi rodoljubi, ter nam prihitite na pomoč, da rešimo naše mlado ženstvo.

Zmagoslava.

Politični pregled.

Položaj je postal za ministrstvo jako neugoden. Ministrski predsednik Körber je že pred nekaj dnevi dal sklicati vse načelnike parlamentarnih klubov, da se dogovore, kako bi se dalo nekatere nujne vladne predloge pravočasno rešiti. Dozdaj je namreč poslanska zbornica imela že deset sej, a še ni prišla na dnevni red niti jedna točka, ki bi imela kak positiven pomen. Vlada posrebuje, da se nekatere njene predloge pravočasno reši, ker bi bila sicer primorana jih uveljaviti s § 14 Najnujnejši je zakon o kontigentu vojaških novincev, ki mora biti uveljavljen pred 15. marcem, kateri dan se začno nabori. Vse to je Körber klubovim načelnikom razložil, ali uspeha ni mogel doseči nobenega. Zdaj se čuje, da mora vlada še ta teden izposlovati, da se izvrši vsaj prvo branje rekrutnega zakona, sicer pošlje parlament na počitnice, in začne zopet vladati s § 14.

Državni zbor. — V seji minole sobote je bila razprava o čisti interpelaciji, o kateri govorimo na prvem mestu. Proti temu žaljenju katoliške cerkve sta tudi protestirala podnačelnik „Hrvatsko-slovenskega kluba“ dr. Ploj in načelnik „Slovanskega centruma“ dr. Šusteršič. V torkovi seji je bila zopet debata zastran sprejemanja nenemških interpelacij, na kar so sledila utemeljevanja raznih nujnih predlogov. Čas se uprav brezvestno trati. Iz tega parlamenta menda ne bo nič.

Žalosten jubilej. — V torek dne 26. m. m. je bilo 40 let, kar je bila avstrijskim narodom „darovana“ dandanašnja ustava. Schmerling je to ustavo oktroiral. Z njo so se kraljestvom in deželam vzele njih pravice, z njo so bili slovanski narodi potlačeni pod peto nemštva, zakaj ta ustava je, kakor je pisal Adolf Fischhof že l 1868. večini prebivalstva vzela vse pravice. Štiridesetletnica ustave se ni nikjer praznovala. Šla je mimo, ne da bi se bil kdo zanjo resno zmenil. In ni čuda! Saj se zaveda vsakdo, da je ta ustava največ kriva vladajočega zla, in da je ta ustava danes — na mrtvaški postelji.

Nova avstro-ogrska kolonija? — Avstrija je baje dobila veselje do kolonij. „Velikanska“ pridobitev v Tientsinu jo je naredila podjetno. Sedaj je Avstrija vrgla, kakor poroča „Frankfurter Zeitung“ svoje oči v Brazilijo. Vzbudile so se ji želje po Braziljski pomorski državici Barana, v kateri namerava nadaljevati svoje kolonizacijsko delo. V tej državici je mnogo avstrijskih podanikov, posebno Dalmatincev. S to vestjo v zvezo spravljajo listi vest, da je avstrijska korveta „Donau“ odplula proti južnozahodni obali Amerike.

Ogrska. — V ogrski zbornici je bila jako viharna debata o narodnostih, katera je pokazala, kako divja krivica se javno zagovarja v tej deželi. Govorilo se je kar naravnost, da se naj siloma raznarodijo vse nemadžarske narodnosti na Ogrskem. „Enotna narodna kultura“ baje zahteva, da so vsi ljudje na Ogrskem Madžari. Edini poslanec Dosza se je upal ugovarjati, češ, da za „enotno kulturo“ ni treba zatreti vseh nemadžarskih jezikov, ker se kultura lahko brez tega doseže. Poslanec Janič, odpadel Slovak, je pa govoril prav po janičarsko. Slovake je denunciral kot panslaviste, ki so podkupljeni od Rusov in zahteval, naj se z državnimi ljudskimi šolami zatró. Bogoslovce v Eperieru je imenoval panslaviste. Dobro mu je potem „Budap. Tagblatt“ posvetil, ko je pokazal, da je edini dokaz za njihov „panslavizem“ ta, ker so se dali enkrat skupaj fotografirati in so se pod fotografijo slovaško podpisali! Poslanec Rataky je pa govoril tudi zoper nemški jezik. Zabavljal je, da se v državnih srednjih šolah tako malo uče učenci, da še ogrsko ne znajo pravilno koncipirati, pa se naj še nemščine uče! „Carthaginem esse delendam“ pač znajo, a na avstrijskega sovražnika jih pa nihče ne opozarja. (Na ta ostri napad proti Avstriji nemški listi molče!) — Ta debata je pokazala, da so Madžari res to, kar je o njih rekel neki francoski državnik: „Šovinistični barbari!“

Bolgarska. — Turčija je pričela strogo postopati proti bolgarskemu gibanju v Macedoniji. V Carigradu je aretovanih več Bolgarov, ki so na sumu, da so člani macedonskega bolgarskega agitacijskega odbora. Aretovan je tudi znani bolgarski zdravnik Dinow. Rusija je sporočila Turčiji, naj nastopa v ohranjenje miru ostro, a naj pazi, da njene čete ne nastopijo proti nedoločnim. V Bolgariji vre, ker je vlada razpustila pod pritiskom nekaterih diplomatičnih zastopnikov v Zofiji strelsko društvo. Vlada je tako zmešana, da je pripustila protestni shod proti svoji lastni odredbi. 2200 članov strelskega društva je 22. m m. protestovalo proti vladni odredbi. Čuje se, da je pozicija bolgarskega kneza Ferdinanda silno nepovoljna. Uvedenje vojne diktature v Bolgariji je v najbližnji bodočnosti. Sobranje se razpusti.

Nemčija. — Nemški general Werder odide te dni v Petrograd k caru Nikolaju. Kakor poroča berolinski „Local Anzeiger“, ima nalogo, da odstrani nesporazumke, ki so nastali med Rusijo in Nemčijo glede iztočno-azijskega vprašanja, ter da izgladi neugoden utis, ki ga je napravilo v Rusiji bivanje cesarja Viljema na Angleškem. Napetost mej Nemčijo in Rusijo kaže tudi ostra osebna polemika mej ruskim finančnim ministrom Witterjem in nemškim kanclarjem Bülowom.

Vojna v južni Afriki. — Z dolgimi nosovi gledajo Angleži za Dewetom in za Botho. Nekaj sličnega, kar se je sedaj Angležem pripetilo, zgodilo se jim je že lani v avgustu pri Olifant Neku, v novembru pri Bothaville, v decembru pri reki Caledon in upati je, da bode taka sreča spremljala Angleže še nadalje. Najnovejše vesti poročajo: Poskus, da bi Angleži ujeli Deweta in Botho, se je popolnoma izjalovil. Dewet je prodrl proti severu in koraka proti Prieski, kjer ga pričakujeta Hertzog in Brand Botha je ušel z 2000 mož proti Komiportu. Izpolnile se tudi ne bodo nade, da bi Dewet ne mogel organizovati ustavka kapskih Holandcev. Kitchener je ob takih vesteh res zapustil De Aar in pustil ondotno poveljstvo v rokah Littletona. O Robertsu se poroča, da mu bode angleški parlament v zahvalo za njegov povratek dal dotacijo 100 000 funtov. Roberts bode dobil v zahvalo za svoje delovanje povrh še naslov „Lord warden of the cinque porto“, katerega namerava odložiti lord Salisbury. S tem naslovom je ob jednem združena začasna posest gradu Walmer. Ondi bode lahko počival in mislil na svojo in Kitchenerjevo blamažo.

Obrtnija.

Obrtnijska premišljevanja.

(Konec.)

Lastništva premogokopov so v zvezi s trgovci s premogom takorekoč rajonirali vso kupčijo s premogom in s tem za vse obrtnike v pravem pomenu besede proklamirali „naglo sodbo“.

Kako je zvišanje premogovih cen vplivalo na vso obrtnost, tako na veliko, kakor na malo, naj kaže le jeden sam slučaj.

Zadnjič omenjene enkete se je udeležil tudi odposlanec neke papirnice. Ta je dokazal, da bo njegovo tovarno vsled zvišanja premogovih cen veljal premog 80 000 kron na leto več, kakor ga je veljal poprej, in da je njegovi tovarni vsled tega popolnoma nemogoče izhajati. Res je dotična tovarna delo ustavila, vsled česar je več sto delavcev in nekaj uradnikov izgubilo kruh.

*

Kako mora zvišanje premogovih cen vplivati še-le na steklarsko industrijo, ki mej vsemi industrijami največ premoga porabi, si je po tem takem lahko predstavljati.

Vsled zvišanja premogovih cen se je nekaterim industrijam onemogočil obstanek, drugim pa se je onemogočil eksport, ker so vsled višjih cen premoga izgubile možnost konkurirati z inozemskimi industrijami.

Gotovo je, da bodo producenti premoga prej ali slej odnehali in cene zopet znižali, kakor hitro poneha nakupovanje v dosedanji meri, katero nakupovanje je industrijalcem narekoval strah pred novim štrajkom. Toda vsa obrtnija in sploh vse občinstvo je interesirano pri tem, da se ustvarijo razmere, vsled katerih bo producentom premoga nemogoče, cene še kdaj zvišati.

Producentje premoga so se postavili na stališče, da bodo cene zviševali, kadar bo mnogo povpraševanja po premogu, zniževali pa jih bodo, kadar bo obilo premoga na razpolaganje, kupcev pa malo.

Nasproti temu imajo konsumentje samo jedno obrambeno sredstvo: poskrbeti se mora, da se zviša produkcija premoga. Na to se je mislilo tudi že na prej omenjeni enketi. Tedaj je predsednik zveze avstrijskih industrijalcev, Pastrée, opozarjal na bogastvo Dalmacije na premogu in trgovinskemu ministru priporočal, naj vzpodbode kapitaliste, da se lotijo kopanja premoga, s tem, da za otvoritev novih premogokopov zagotovi podjetništvu obsežne davčne in druge olajšave.

Nadalje se je priporočalo, naj ministrstvo poskrbi za pomnožitev produkcije v eraričnih premogokopih, v katerem oziru se je res nekaj odredilo, in končno naj se prisili imetelje takozvanih „freischurfov“, da morajo priznane jim pravice tudi dejansko izkoriščati, ne pa da bi, kakor je sedaj navada, samo čakali, kdaj se nudi prilika te rudniškozemlje knjižno zagotovljene jim pravice za dober denar prodati.

Vrh tega bi morala vlada poskrbeti, da imajo ne le državne železnice ampak tudi druge železnice, na katere ima vlada kaj vpliva, vedno dovolj vozov za prevažanje premoga na razpolaganje. Zadnji štrajk je pokazal, kako zelo je to potrebno. Pomanjkanje premoga bi gotovo ne bilo postalo tako strašno, ako bi bile imele železnice dovolj vozov na razpolaganje.

Znamenit vpliv na podraženje premoga so imeli tudi veletrgovci, ki imajo nekak monopol na kupčijo s premogom. Tako je vsa severočeška kupčija s premogom koncentrirana v dveh rokah, katerim je obrtnija z vsem drugim občinstvom vred prepuščena na milost in nemilost.

In še v nekem oziru bi morala vlada pomagati, da se olajša ropanje producentov premoga. Treba je premeniti železniške tarife V Nemčiji je položaj glede premoga ravno tak, kakor pri nas. A koliko se je storilo tam, da se olajša transport, koliko pa pri nas.

Nemčija je znižala tarife za prevažanje premoga, ne le domačega nego tudi inozemskega tako, da je transport povprek postal pri 10.000 *kg* za 3 gld. cenejši, kakor je bil prej.

V Avstriji se pa niso tarifi niti za krajcar znižali, in se je s tem vsa obrtnost silno oškodila, trpeli pa so konsumentje.

Tem razmeram se mora narediti konec, toda prej se jim ta konec ne naredi, dokler parlament ne bo zboroval.

Kmetijstvo.

Važen bakterij v gospodarstvu.

Bakterije so najnavadnejša življenska bitja, ki se s prostim očesom ne vidijo. Nahaja se jih v različnih oblikah in velikostih, zaradi česar jih delimo v razne vrste. Navadno se nahajajo v slinasti prozorni kožici. Pogoj njihovemu življenju in delovanju se v poglavitnem jako razlikuje. Dočim jih neke vrste zamore uspevati v vsaki hranilni tvarini, se druge zopet omejujejo samo na neke posamezne tvarine, brez katerih ali zelo slabo uspevajo, ali celo poginejo.

Istotako se nahajajo bakterije, ki so v gospodarstvu in v mnogem drugem pogledu velike koristi, med tem ko drugje, kjer se pojavijo, napravijo veliko škodo.

Zato je pa za vsakega gospodarja velike važnosti, da ve, katere vrste bakterij so zanj koristne, in s katerimi sredstvi pripomore k njihovemu razvoju.

Jednako je potrebno gospodarju, da pozna sredstva, s katerimi zamore odvrniti od sebe škodljive bakterije, jih v kalu zatreti ali vsaj omejiti njih tako pogubno delovanje.

Gospodarju se hvala Bogu ni treba vedno boriti z bakcili kolere, jetike itd., ali toliko več skrbij mu provzročajo bakcili raznih živinskih bolezni. Živina, v kateri je razvil na pr. bakcil tuberkuloze, se nahaja jednako v vzornem hlevu, kakor v ubožnejšem. Mnogi strokovnjaki in gospodarji so mnenja, da bi se živalij, porojenih od tuberkuloznih roditeljev, ne smelo vzgajati za nadalnji plod, in ako bi bila pasma še tako izborna. Tako žival bi se moralo odstraniti iz hleva ter jo dejati v poseben prostor, ki bi se moral stalno čistiti in razkuževati s klorovim apnom, klorovo kislino ali bakreno galico, ako se hoče preprečiti nadalnji razvoj škodljivih bakterij.

Treba pa je tudi velike previdnosti glede mleka od jetičnih krav. Takega mleka ni piti, ako ni bilo prej zavreto, kuhano, ker bolezen lahko tudi na človeka preide. Ako se mleko takoj zavre in skuha, poginejo v njem bakcili jetike in postane mleko neškodljivo.

V mlekarstvu igrajo bakterije veliko ulogo. Največji del vseh pomanjkljivosti, ki se nahajajo v mleku ali v siru, je pripisati škodljivemu vplivu teh neznatnih bitij.

Rudečkasto, zelenkasto, rumeno ali višnjevo sluznato ali v težko tolščo se narejajoče mleko, ali pa tudi tako,

od katerega sir porudeči, ali postane višnjevkast, ali se zažeri in dobi rudečkaste lise — vse to prihaja od vpliva bakterij, katere se zarede vsled nesnažnosti posode, vimena in onesnaženja rok z mlekom in naposled vsled slabega zraka v hlevu ali slabe krme.

Kolikor pa je škodljivih vplivov, ki jih provzročajo na gospodarstvu bakterije po eni strani, toliko je zopet po drugi strani potrebno njihovo sodelovanje, da sir dozori in dobi finega ukusa. Bakterije dajo surovemu maslu in siru dober duh in ukus in posebno lastnost, s katero se drug od druzega razlikujejo. Tudi normalno kisanje mleka je pripisati delovanju bakcila mlečne kisline, ki predelava mlečni sladkor v mlečno kislino. Največji del bakterij, ki prihajajo v mleko, deluje škodljivo, toda praktični mlekar ima dovolj priložnosti, da jih ugonobi. V ta namen je v prvi vrsti potrebna znažnost in razkuženje prostorov z močno koncentriranim lugom itd.

(Konec prih.)

Poučni in zabavni del.

Grafologija.

Piše K. L.

(Konec.)

III.

Okoli četrte ure sem bil na pristavi.

Pozvonil sem. Odprla mi je gospa mama, postarna dama velega lica.

„Prav veseli me, da nas obiščete. Vera Vas že pričakuje v lopi. A mene morate oprostiti. Petek je in običajno ves dan molim za večno življenje mojega umrlega moža“.

„A tako! . . . Potem vsekakor — ne dajte se motiti!“

Pokazala mi je lopo, ki je bila povsem poraščena z zelenjem.

Hitel sem tja. Gospica Vera me je opazila in mi, naslanjaje se na lopo, prožila roko nasproti.

„Pričakovala sem Vas že preje“.

„Bodeva pa sedaj dlje časa skupaj“.

Vstopil sem. Mizico je obdajala okrogla klopica. Na njej je ležal že album za razglednice in odprte knjige.

„Kaj prebirate lepega?“

Baudelerjeve „Zle cvetove!“

„Čarobne poezije, kaj ne da?“

„Nekaj posebnega! — Ravno kar sem prečitala odo na satana. Ko bi to mamica vedela!“

„Ta začetnik moderne šole je brez dvojbe tudi jeden največjih“.

„Pa, . . . kako Vam ta lahka domača toaleta lepo pristaja! A . . . a . . .

„Že pričenjate z Vašo ironijo! Torej le brzo k praktičnemu delu grafologije.

„Tu je album“.

Ogledoval sem si ga.

„Veliko ste že nabrali“.

„Okoli štiri sto kart je že . . . A nabiram le take, ki so naslovljene na moje ime“.

Po štiri karte so bile na vsaki strani ličnega albuma in ukusno posejene.

Na prvi strani so bili kraji ob luninem svitu, za druge karte, ki kažejo gorske vrtove, pečevine, slapove, na tretji palače, poslopja, ječe itd.

Tudi mnogo šaljivih kart si je nabrala in mnogo tacih, koje so dičile slike odličnih mož in glasovitih žena. Tolstoj, Wagner, Zola in princezinja Chimay v triko.

„Kako značilne pisave! Kako raznovrstni podpisi! Ti manupropiji!“ s takimi vskliki sem skušal vzbuditi zanimanje za svoj predmet.

„Kaj vse pride v poštev, ko sklepate na kak značaj“?

„Pred vsem splošni znaki, potem posamezna znamenja, nekaterniki uporabljajo še Crepieux-Faminovo resultantno teorijo, ki pa ni več prav v veljavi. — Splošni znaki so smer črt in lega črk, so-li bolj ali manj pravilne, pokončne, ležeče, visoke, nizke, v večjih ali manjših mejsebojnih razdaljal, ločene ali v nepretrgani zvezi.

K posebnim znakom prištevamo obliko črk, pike na t-ih, razna ločila, manupropije, poševne črte pri t-ih itd.

Resultantna teorija obstaja v tem, da iz lastnostij, ki so začrtane v pisavi, resultira nova lastnost, ki ni izražena očividno v pisavi. Po kačje zavite, okrogle črke značijo diplomatsko finost in dušno služavost. Dvoje pisav imamo, jedno od inteligentne osebe, drugo od surovega neomikanca, a obe pisavi kažeta enako zavite poteze. Pri prvem bodemo sklepali na diplomatsko finost, pri drugem na lažnjivo (zahrbnost) zavratnost. A s pomočjo pametne kombinacije se opravi brez vsake resultantne teorije.

„Vidite to-le karto tu? — „Prisrčnih pozdravov Ti pošilja Tvoja Ela. Upam, da se vidimo v kratkem“.

Tako pišejo razumni ljudje, blagega, čutečega srca, ki so stanovitnih, trajnih čutil, ki nekako z uslužnostjo in prijaznostjo dosezajo svoje namene. Bržkone je bila dama v svojem življenju britko varana, izgubila je morda ono, kar je bilo dolgo njena trajna opora. Kaže se v družbi živahno, veselo, a sama često joka. Prisodil bi ji nekaj razuma za obrazilne umetnosti“.

„Iz česa vender sklepate tako“?

„Pravilna hitra pisava kaže, da je pisava omikana, poševne črke, ki bolj leže, nego stoje značijo, da je čutečega srca, harmonično lepo zaokrožene poteze in pravilne zanjke pri j-ih, da je umetniško čuteča, da ne opažate nikjer robov in ostij znači, da je prijazna in uslužna. Da je stanovitna v svojih namerah kažejo črke, ki so v nepretrgani zvezi mej sabo. Da leze vsa pisava nekako navzdol je znak, da je žalostnega duha, in da se

nikjer ne vzdiguje navzgor kaže, da se je udala tihi trajni žalosti. Da hlini smeh na od žalosti razoranem obrazu, kažejo poteze pri Tik in P-ih. Mesto, da bi potegnila temeljno črto navzdol in jo lepo zaokrožila navzgor in na znotraj, potegne jo daleč navzdol, šine kvišku in zaokroži jo nazaj navzdol — to je znak one bolestne veselosti. Da je bila bridko varana, kaže žalost, ki veje iz vse pisave, kažejo končne poteze pri o, m, a, ih Ne zaokrožuje jih navzgor, jeden hip le gre navzgor s peresom, a brzo pade v dolgo mehko črto navzdol".

„Vidite, to je moja prijateljica. Stareja je od mene. Nekdaj bila je izborna risarica. Celi dan je presedela pri oknu in spremljala na papirju mimogredoče v prav mične karikature. A čuteča je bila in popustljiva napram svojim siromašnim roditeljem. Ljubila je z vsem, deviškim ognjem nekega častnika ulanca, a kaj — prišel je bogat starec in poprosil stariše za njene roko. Ela se je branila stanovitno. A stariši so jo rotili, naj se spametuje, naj ne zavrne ugodne prilike in naj povrne sedaj s pokornostjo njih obile dobrote. In hčerka se je spametovala — udala se je. Uboga Ela! In sedaj je ugledna gospa, vsa v svili in blesku, najodličnejša mlada gospa v mestu. A bol jej razjeda lepo lice. Častnik, ki jo je sam iskreno ljubil, se je usmrtil nekaj dnij po njeni poroki.

„A. to je gospa dr. Bernikova".

„Da, ona".

„Vidite, kako natančno se zrcali dušno stanje v pisavi! . . ."

Molčala je, ni menda čula mojih besed.

„Vidite to-le pisavo tule" vzbudil sem jo iz težkih mislij.

Jedna črka ozko tik druge . . . znak skoposti; ta nakopičena, stoječa pisava . . . znak precejšne trdosrčnosti; velike črke so le povečane male črke — vse kaže izredno prostaštvo; in ta bahaški podpis! Manupropij obkrožuje vse ime in nosi na koncu debelo zanjko znak bahaškega egoizma".

„Kaj pravite!" vskliknila je z vidnim veseljem. „Torej se nisem motila! To je bogat trgovec. Ponujal mi je svojo roko v zakon . . . a jaz sem ga zavrnila prav odločno, tega pustega okorneža. Ni se pokazal več. Dozdevalo se mi je takoj, da hlepi le po mojih tisočakih".

„Vidite, kake praktične koristi je grafologija! Vsi kandidatje za zakon bi morali biti poučeni v njej, da bi spoznavali iz potez v ljubavnih pismih, iz kakih namenov se človek prav za prav ženi".

„Pač" prikimavala je z glavico.

Na to se je ozrla gospica Vera plaho po vrtu, pogledala me je nekako vprašujoče in vzela neko pismo iz žepa.

Stisnila mi je burno roko in rekla zaupljivo: „Gospod Svetič, jaz Vam zaupam. Prosim razrešite mi to-le pisavo. Tu mi piše nekdo, ki mi je, ne tajim, simpatičen. Zatrja mi vedno, da me ljubi, kakor ne bi bil ljubil še nikdar, da je našel ciljev, katere bo skušal uresničiti, da moteče življenje lepše in prijetnejše, odkar me ljubi, in da bi izgubil vse, ko bi ga ne mogla ljubiti. Zatrja mi, da se usmrti, če mu ne priznam, da ga ljubim, vsklika namreč: Čemu potem še dlje prenašati pezo mračnega življenja, ko vem, da sem izgubil te za vedno. Takoj si poženem kroglo v možgane, če mi porečeš „ne".

Vzel sem ljubavno pismo, in da si bi kmalu počil v smeh, delal sem se važnoresnega. Ogledoval sem pismo dlje časa, prebral ga, a trdil sem, da raziskujem le razna zapletena znamenja.

Napeto je zrla vame, kakor da mi hoče brati sodbo na očeh.

„Gospica, vem, da je to Vaša simpatija, — a govoriti hočem učenjaško resnico".

Hipen strah ji je obsenčil oči.

„To je pisal mladenič, ki je skrajno nervozen".

„Istina".

„No vidite. Pri teh čutila vzplamene, kakor slama na ognju, a čez hip ostane le pepel. Ljubi Vas resnično, a do kedaj?"

„Kaj mislite"?

„Pri nervoznežih traja ljubezen k večjemu mesec dnij. Tako piše dečko, ki je nekako ženijalen. Tele velike začetnice in ta manuproprij, ki kaže njegovo samozavest, poteze so krepke, izvirne, a črke nekam čudno razmetane. Ločila niso nikjer na pravem mestu. Jaz bi rekel, da je to prav nereden ženij."

„Že zunanjost je ženijalna, temni, dolgi kodri mu padajo v lice in pesnikuje. Meni je poslal že cel zvezek pesmi".

„A tako! Pesnik, zaljubljen, nervozen in ženijalen . . . ti so Vam pravi ptiči. Jaz Vam nikakor ne častitam na takej simpatiji".

Nekako žalostno je povesila glavo in strmela molče pred se.

„Hvala gospod Svetič! Še nekaj mi morate razrešiti". Skušala je napraviti zopet vesel, brezskrben obraz, a poznalo se jej je, da jej grafologija ni bila v tem slučaju povšeči.

„Ugibala sem že, čegava bi le bila tale pisava. Dozdeva se mi, vender ne vem".

Pokazala mi je v albumu karto. „Prav prisrčne pozdrave pošilja Vam iz daljše kolesarske ture Vaš poznani dr. Neznani".

Velike in robate črke kažejo, da je mož samozavestnega, energičnega duha; jasne in določne poteze kažejo odkritosrčnost in pravicoljubje, črta na t-u, koničasto priostrena kaže, da je bistroumen kritik. V obče nekoliko mrzel, a pošten značaj".

Pozorno je poslušala.

„Aha, že vem — kdo je. Dr. Stančič"!

„Seveda, njegova pisava je to"! — poznal sem osebno tega vrlega moža.

„No vidite, kako dobro služi grafologija v anonimnih pismih!"

Opažal sem, da se gubi veselje in zanimanje za predmet, a tem raje bi se pomenkovala gospica Vera o ljubezni.

Vedel sem tedaj, da se moram kot pošten grafolog hitro posloviti.

„Katero knjigo mi nasvetujete, da bi Vam postala naslednica“, je povpraševala spremljaje me do vrat.

„Knjigo, ki jo je napisal laški učenjak Lombroso, dobite jo v Reclamovi izdaji“.

Dela mi je v zahvalo rudeč klinček v gumbnico.

Podala sva si roke . . .

Odšel sem in ozrl se še jedenkrat nazaj.

Novice.

— **Osebne vesti.** Okrajni komisar v Kočevju, gosp. dr. Robert Praxmarer je premeščen k deželni vladi v Ljubljani. — Okrajni komisar v Ljubljani, gosp. Silvo Domicelj, je premeščen v Logatec, okrajni komisar v Radovljici, gosp. dr. Friderik Mathias je premeščen v Kočevje. — Računski svetnik v Celovcu gosp Jakob Hren je imenovan nadsvetnikom — Ravnateljem učiteljišča v Celovcu je imenovan gosp. Josip Schuhmeister, doslej profesor v Solnogradu. — Višjesodni svetnik v Trstu, gosp. Jos. Legat je imenovan dvornim svetnikom — Narednik pešpolka št. 17, gosp. Josip Jonke, je imenovan davčnim pristavom na Kranjskem

— **Cerkvene vesti.** Čast. gosp. Anton Vogrinec, provizor v Weitensteinu na Koroškem, je postal župnik ravno tam. — Provizor na Reberci je postal čast. gosp. Anton Kaplan, doslej v Lipi pri Vrbi. — Kot provizor v Lipo je prišel čast. gosp. Jožef Fritz iz Dvora. — Umrl je zlatomašnik in župnik pri Sv. Jurju v Slov. Goricah velezaslužni gosp. Jurij Rantaša. — V Kandiji pri Novem mestu je umrl kapelan čast. gosp Rafael Winkler.

— **Poročila** se je v Vratislavi operna pevka gdč. Fanika Verhunc, rojena Ljubljančanka, z opernim pevcem v Vratislavi gosp. Adolfom Holzapfelnom

— **»Slovenska Matica«** vabi na CXXIII. odborovo sejo v Ljubljani, v sredo dne 6. sušca l. 1901. ob petih popoldne v društveni pisarni. Vspored: 1) Naznanila predsedništva. 2) Potrditev zapisnika o CXXII. odborovi seji. 3) Volitev I. podpredsednika 4.) Poročilo knjižnega odseka. 5.) Poročilo tajnikovo. 6.) Eventualia.

— **Shod trgovcev, obrtnikov in hišnih posestnikov v Ljubljani** v zadevi potresnega posojila je bil minolo nedeljo. Poročal je gosp. dr. Gregorič. Na shod sta prišla poslanca gg. dr. Tavčar in dr. Šusteršič. Proti gosp. dr. Šusteršiču so udeležniki uprizorili demonstracijo, češ. da dela v tej važni stvari za-se reklamo in to na škodo stvari sami.

— **Meščanska godba v Ljubljani.** Dne 21. februvarja je bil v „Narodnem domu“ osnovalni shod za ustanovitev društva, ki naj vzdržuje meščansko godbo. Pravila so se odobrila Letni prispevek je določen na 12 kron. Čim bodo pravila odobrena, se skliče prvi redni občni zbor.

— **Muzejsko društvo za Kranjsko** je imelo dne 25. februvarja svoj občni zbor. Tajnik gosp. Koblar je poročal, da ima društvo 191 članov. Tekom leta se začne izdajati repertorij Valvazorjeve zgodovine. Blagajnik g. dr. Gratzy je poročal, da je društvo imelo 3454 kron 12 vin. dohodkov in 3367 kron 89 vin. stroškov. Za revizorja sta bila voljena gg Vrhovnik in Pfeifer, uredništvo „Izvestij“ ostane v rokah gosp. Koblarja, uredništvo „Mittheilungen“ pa v rokah gosp. dr. Gratzyja.

— **Nova železnica.** Ljubljanski župan Ivan Hribar in idrijski župan Dragotin Lapajne sta za dobo jednega leta dobila dovoljenje, da smeta izvrševati tehnične priprave za zgradbo železnice od Vrhnike preko Št. Jošta in Hotederšice v Idrijo

— **Slovenski ulični napisi v Ljubljani.** Pri upravnem sodišču na Dunaju bo dne 8. marcija razprava o pritožbi ljubljanskih Nemcev zoper napravo samoslovenskih uličnih napisov v Ljubljani. Po naši sodbi se bo — žal — nemški pritožbi ugodilo

— **Vigilantibus iura.** „Slovenski Pravnik“ je razkril, da najvišje sodišče neče izdajati slovenskih razsodb, dasi mu zakon to izrečno zapoveduje. Vsi trije naši dnevniki so na to obširno opozarjali in pozvali poslance, naj store svojo dolžnost. Mi se temu pozivu popolnoma pridružujemo.

— **Stroški za bohinjsko železnico.** V državnem proračunu je za črto Celovec Trst določenih 103.600.000 kron, kateri znesek se razdeli na pet let tako: l. 1901. se porabi 3,700.000 kron, l. 1902. se porabi 8,900.000 kron, l. 1903. se porabi 17,400 000 K. l. 1904. se porabi 37,300 000 K, l. 1905. pa se porabi 36,300 000 kron.

— **Nova premogova žila** se je baje zasledila v Rovtah nad Logatcem Bog daj srečo!

— **Viničarski tečaji.** V svrho izvežbenja viničarjev v ravnanju z ameriško trto je štajerski deželni odbor priredil na vinarski šoli v Mariboru, na vinarski šoli v Ljutomeru in v trtnici na Bregu pri Ptuju posebne tečaje, ki so se začeli dne 15. februvarja in bodo trajali do 1. decembra.

— **Porotno zasedanje v Mariboru** se začne 11. marcija. Mej vsemi porotniki sta samo dva Slovenca.

— **Odstavljen ravnatelj.** Te dni je bil imenovan za celovško učiteljišče nov ravnatelj. Vse vprašuje, kaj se je zgodilo z dosedanjim ravnateljem Boltežarjem Knapičem. Poroča se nam, da je bil radi raznih činov suspendiran, in da utegne biti iz državne službe odpuščen.

— **Ljudsko štetje na Primorskem** je končano. Trst šteje 176.456 prebivalcev proti 157 466 v letu 1890. Goriško Gradiščanska šteje 230 762 prebivalcev proti 220.308 v letu 1890. Istra šteje 336 484 prebivalci proti 317.610 v letu 1890.

— **Ponesrečen naklep.** Lahi v Gorici, hoteč iz mesta izpodriniti slovenske posle, so ustanovili posebno posredovalnico, ki naj bi laškim gospodarjem in gospodinjam preskrbovala laških poslov. Ta posredovalnica pa je žalostno pogorela. Lahi jemljejo pač raje zveste, poštene, delavne in snažne slovenske posle, kakor lene in nesnažne laške posle.

— **Nova slovenska šola.** Dne 24. m. m. je bila slovesno blagoslovljene nova šola hrvatske družbe sv. Cirila in Metoda v Livadi v Istri.

— **Grič mej Trstom in Škednjem.** V Trstu nameravajo napraviti tunel skozi ta grič in sicer od „Zelenega hriba“ do ulice Madonina in potem od tod do ulice S Marco. Oba predora bi bila 675 *m* dolga in 12 *m* široka.

— **Slovenski delavski dom v Trstu.** Neko delavsko društvo je kupilo na cerkvenem trgu v fari sv. Jakoba v Trstu stoječo primerno hišo. S tem so dobili tržaški Slovenci svoj prvi dom.

— **Koliko se pojé v Trstu.** V prvih devetih mesecih minolega leta se je v Trstu zaklalo 19 785 volov, 66 bikov, 3999 krav, 1059 konj, 27.901 tele, 13.442 koštrunov, 27.134 jagnjet in 4849 prešičev.

— **Umrli** Umrl je ljubljanski trgovec gosp. Josip Seunig v starosti 37 let. Pogreb, ki je bil v sredo, je kazal, kako čislan je bil pokojni vrli narodnjak. — Umrla je v uršulinskem samostanu v Ljubljani sestra Marta Stolfa, rodom iz Komna. N. v m p!

— **Hrast ubil** je v Lipici na Krasu 62letnega delavca Josipa Čoka iz Lokve.

— **Beračevo maščevanje.** Preteklo nedeljo je pri Žalcu 36letni brezposelni zidarski pomočnik Pavel Melajnšek zažgal neko hišo, ker ga dotični posestnik ni hotel prenočiti. Škoda znaša 1800 kron.

— **Stekel pes.** Pretečeni teden se je pojavil v občini Št. Jernej na Dolenjskem že tretji slučaj, da je stekel pes, prišedši iz druzega kraja, več oseb popadel ter nekaterim tudi obleko raztrgal.

— **Mrtvega našli** so na cesti pri Viru 61letnega posestnika Janeza Voduškarja iz Podhruške.

— **Sani povozile** so 67letno Nežo Pogačnik iz Češnjice. Na saneh so bili hlodi. Povožena Pogačnik je bila takoj mrtva.

— **Velikanskega morskega volka** je pripeljal v Trst neki „Lloydov" parnik. Žival tehta 500 kilogramov, mej tem ko je najtežji doslej ujetih morskih volkov tehtal samo 63 kilogramov.

— **Štrajk v »Narodnem divadlu« v Pragi.** Orkester češkega narodnega gledališča štrajka in zahteva, da vodja in kapelnik opere, komponist Kovarovic, odstopita. Tudi profesorji konservatoristi, ki sodelujejo pri orkestru, so solidarni z godbeniki. Sedaj pa grozi še moški zbor, da začne štrajkati, ako ne odstopi Kovarovic. Shod gledaliških članov je sklenil poslati deželnemu odboru prošnjo, naj Kovarovica odstavi. Občinstvo baje simpatizira z godbeniki. Socialni demokratje pa vodijo vso zadevo.

— **Neljubo presenečenje.** Marija Nizardi, gospodinja gostilne „Alla Stella Polare" v furlanskem Tržiču je 17. t. m. s svojimi gosti do polnoči igrala na tombolo. Ko je zaprla gostilno, ter prišla v stanovanje, opazila je, da so tatovi odnesli malo omaro, ki je bila blizu postelje, in v kateri je hranila 800 kron denarja, ter nekaj zlatnine. Hitela je na vrt, iz katerega je sumila, da so tatovi v stanovanje prišli in res je ondi dobila omaro in v njej le 24 kron in nekaj spisov. Tatovi pa so jo že pobrisali. Nizardovka trdi, da je oškovana za kakih tisoč kron, a trdi tudi, da ni nobeden mogel vedeti, kje da denar hrani, ampak da so jo tatovi več časa morali nadzorovati, da vidijo, kam da položi denar, zato so tudi kar odnesli omaro z vsem skupaj.

— **Radi soproge.** Iz Pakraca se javlja sledeči slučaj: Kmet Ljubomir Radovanlija stanujoč v Nježiću je minoli mesec prišel v Dragović-selo in je šel precej pred hišo Miha Prodanića, ker je pri istem bila njegova soproga, katera je iz hiše pobegnila, da jo nagovori, da se povrne na svoj dom. Ker so Radovanliji branili vhod v hišo, je isti izvlekel pištolo in dvakrat ustrelil, pištolo pa je skril, zato je nejevoljen na nagloma odšel izpred hiše Prodanovićeve. Ta pa je šel za njim, da bi ga pregovoril, naj opusti misel za povrnitev soproge, ker ona neče o tem ničesar slišati. Radovanlija ni odgovoril ničesar, ampak je izvlekel zopet pištolo in ustrelil Prodanića v glavo, na kar je pobegnil, ne da bi se znalo kam.

— **Na smrt obsojen.** V Mitrovicah je bil pretečenega petka na smrt na vislicah obsojen Lazar Marinković, ker je ustrelil Ivana Kotura, katerega je za plotom počakal, ko se je iz Zemuna domov vračal. Ubil ga je iz osvete, ker mu je Kotur pred nedavnim kos nosa odgriznil. Dogodek je bil sledeč: Lazar Marinković in Ivan Kotur sta se vsak s svojimi koli peljala iz vasi Šaši v Zemun. Potoma sta začela drug drugemu pretekati pot, konečno sta prišla v prepir in pretep. V pretepu je Marinković ugriznil Kotura v uho. Prepir je nato navidezno ponehal in nasprotnika sta se tudi pomirila, zato se je Marinković približal Koturu in ga hotel poljubiti ali v tem ga je Kotur z zobmi za nos prijel in ga mu polovico odgriznil. Marinković je obrnil kola in šel domov v vas Šaša, vzel puško in se postavil za plot ter 4 ure čakal, da se Kotur vrne. In ko je ta dospel nazaj, je vanj ustrelil. Kotur se je mrtev zgrudil, a Marinkovića so prijeli in odpeljali v zapor. Na razpravi je priznal zločin in tudi izjavil, da je Kotura 4 ure čakal. Sodišče ga je vsled tega obsodilo na smrt na vislicah.

— **Draga šala.** V nekem mestu na Ogrskem zabavala se je pustne dneve družba mladih lahkoživcev pozno v noč. Kar pride jednemu izmed njih na misel, maščevati se nad svojim znancem dr. I.-em, ker le-ta ni hotel z njim na zabavo. Gre in odlomi nogo stolici ob mizi, stopi k telefonu in brzojavi: „Pridi brzo; nekdo si je zlomil nogo". Čez pol ure se uže čuje, da se ustavi kočija pred durmi in v sobo prihiti dr. I. „Kje je bolnik", vpraša brzo. Vsi se spogledajo, nikdo ni hotel reči, da je bila to le šala, le oni, ki je telefoniral pokaže stol rekoč: „Evo ga, morda ga ozdraviš". "Oj gotovo", odvrne zdravnik, gre in uravna vse kakor treba, ne reče ni besedice, se pokloni in odide. Družba pa se je smijala. Drugi dan pa je došel od zdravnika družbi masten račun za operacije, voz in kratenje nočnega počitka. Temu pa se niso več smejali, ampak morali so plačati svojo neslano šalo. Zdravnik je ves znesek dal v dobrodelni namen.

— **Politični atentat v Stari Srbiji.** Iz Skoplja poročajo: Med ruskim konzulatom in hišo valija je bil srbski župnik Ivanović iz Skoplja, na cesti zaboden v srčno stran. Napadel ga je neki član makedonskega odbora. V zadnjem času je bilo v vilajetu Kosovo ubitih 21 Srbov in ranjenih 50. Napadalci so Bolgari. Med makedonskimi Srbi vlada velik strah.

— **Rešilnice za pokvarjene otroke** so prava blagodar za otroke, stariše, pa tudi za deželo. Rešilnice za mlade grešnike nadomestujejo mnogokrat kaznilnice za stare razbojnike. V Avstriji se še vse premalo brigajo za tak zavod. Po izvestju c. kr. deželnega šolskega sveta za Šlezijo se je nahajalo l. 1898/99. v tej deželici 126 nravno propalih otrok v šolski dobi. Izmed teh je bilo mogoče le 17, t. j. 13 od sto (!) sprejeti v rešilnico v Olbersdorfu. In ostalih 109? Koliko denarja bodo marljivi kmetje morali nekdaj plačevati zanje, ko se bodo klatili po kaznilnicah? Pokvarjen otrok pri pokvarjenih starših ali v pokvarjenih družbah postaja šiba za vse občine, dobrih in hudobnih občanov.

— **Časniki.** Po nedavno objavljeni statistiki časopisja izhaja v Ameriki 26.630, v Nemčiji 7796, v Franciji 7115, v Britaniji 4400, v Avstriji 1501, v Italiji 2178, na Ogrskem 1003, v Španiji 850, na Nizozemskem 760, v Japanu 716, v Švici 690, v Angleški Indiji 650, v Belgiji 468, na Ruskem 450, v Norvegiji 390, v Švediji 350, v Braziliji 330, na Danskem 330, na Rumunskem 129, na Srbskem 78, na Grškem 53, na Turškem 45, v Nizozemski Indiji 30 častnikov. Skupaj izhaja po vsem svetu 51.941 časnikov.

— **Gosenice ustavile vlak.** Da je možno gosenicam, naprotovati težkemu železnemu vlaku, o tem bi človek skoro verjeti ne mogel in vender nam zgodovina zadnjih let pripoveduje tudi o tem. Tako je l. 1888. vlak, ki je bil na poti iz postaje Sulza proti Eisenach-u na Nemškem jel vedno počasneje iti. Preplašeni popotniki hiteli so k oknu, da vidijo, kaka nesreča se je pripetila. In kaj vidijo? Nepregledna množica gosenic lezla je čez železni tir in kolesa vlaka, ki so trla gosenice, postala so tako gladka in mastna, da se niti ganiti niso mogla. Morali so z zemljo in peskom posipati tir in kolesa, da so se jela zopet premikati. Drugi enaki slučaj se je dogodil l. 1890. v okolici Lipskega. In tretjič zgodilo se je podobno l. 1895. v Šlezki, kjer je kakor poročajo očividci, bilo na miljarde gosenic, in je vlak moral stati več ur

da so zamogli očistiti zamazani tir ter so med tem tudi gosenice prelazile železno cesto.

— **Koliko je na Francoskem biciklov.** Na Francoskem je kolo razširjeno, da pride na vsakih 36 prebivalcev jedno kolo. Zanimivo je pri tem opazovati, kako je od leta do leta naraščalo število koles. Leta 1894. je bilo naznanjenih 203 026 koles; l 1895 256.084; l. 1896 329 816; l 1897. 408.869; l. 1898. 483 414; l. 1899. 838.856. Za leto 1900 še ni znan izkaz, a znaša brez dvoma število koles za lansko leto čez jeden milijon

— **Ljubitelj številke 13** je predsednik francoske komore ali kakor ga splošno smatrajo, bodoči predsednik republike. Vse francoske dame bile so več ali manj zaljubljene vanj, ker dasi ne posebno lep, znal se je vsim prikupiti z vsojim izbranim vedenjem. Zadnji čas poročil se je z krasno in bogato mladenko in sicer 13 m. m. Svoj rojstni dan praznujeta ženin in nevesta v številki 13 Spoznala sta se pred nekaj meseci tudi trinajsti dan meseca, ko je on pod nepravim imenom, Pierre Duclaux, katero ime tudi obstoji iz trinajstih črk, potoval po Firenci. On smatra število 13 srečonosno in usodno v svojem življenju; on stori vse, kar koli mogoče s svojo priljubljeno številko 13 Morda mu ostane tudi nadalje sreča mila, katero mu po njegovem mnenji prinaša usodepolna številka 13.

— **Način, kako se najhitreje piše na steklo.** Francozki strokovni list „Cosmos“ prinaša izvrstno poročilo o načinu, kako se z vso lahkoto dá pisati na steklo. Profesor Margot v Ženevi je že pred 6 leti zasledil v nekaterih kovinah lastnost, ki je v veliki posebni zvezi s površjem stekla. Take kovine so cink, kadnium, magnezium in aluminium. Omenjeni fizik pravi, da je že zadosti, ako z jedno teh kovin potegne po steklu, pa zapusti na gladki površini stekla sledove, ki se ne dajo ne izbrisati ne izmiti z nobeno stvarjo. Da, celo v onem slučaju ostanejo neizbrisni, ako se steklo stopi, Treba je le, da se košček aluminija, najbolje konec žice ošpiči in se piše ž njim na steklo, kadarkoli človek hoče. Kdor je radoveden, se o tem prepričati, naj poskusi, aluminijeva žica se dobi v vsaki trgovini z železom.

— **Pesnik kraljice Viktorije.** Angleška kraljica je imela na svojem dvoru tudi nadarjenega pesnika. Vsak važnejši dogodek v državi ali rodbini bil mu je predmet pesnikovanju. Bil je vedno v bližini kraljice, spremljal jo po letoviščih, vender pri vsem tem se jej ni nikdar laskal, in ravno radi tega ga je kraljica imela v svoji bližini. Tako se pripoveduje, ko je bila kraljica na otoku Wightu, je bil v njenem sosedstvu tudi pesnik Temison Ko se je nekoč pritožil, kako nemiren kraj je tu, radi tujcev in turistov, odvrnila mu je kraljica: „Oj jaz stanujem blizu vas, pa se o nemiru ne morem pritoževati, mene ne motijo tujci“. Seveda Veličanstvo — odvrne pesnik, ko bi v krajih, kjer stanujem jaz, stal za vsakim voglom stražnik, kakor stoji za vašimi, potem bi tudi mene ne motili.

— **§§ za zakonske kandidate.** Iz Novega Jorka poročajo: Zakonodajski odsek države Minnesota je dobil predlog, glasom katerega naj bi bila sklenitev zakona prepovedana ljudem, ki so podvrženi blaznosti, jetiki ali drugim dedičnim boleznim in nad 45 let starim ženskam. Vsak zakonski kandidat se mora izkazati z zdravniškim spričevalom, da je zdrav, sicer bo ostro kaznovan. Ta zakon naj izboljša ondotno ljudstvo, ki je menda jako bolno in zanikrno. Tudi v drugih američanskih državah imajo take zakone.

— **Brzojav brez žice čez oceane.** Elektrotehnik Hrvat Tesla, ki že več let prebiva v Ameriki, je te dni izjavil, da je nabral potrebni kapital za izpeljavo brzojava brez žice čez atlantiški in tihi ocean. Tesla trdi, da bode trošek za to uredbo manjši, nego bi bil za nameščanje podmorskih kablov, po katerih se zdaj brzojavi čez oceane. Po njegovih trditvah bodo brzojavi cenejši in se bodo hitreje prenašali. Lahko se bode brzojavilo kar direktno tudi v mesta, ki so na obali: v Pariz, London, Calcuto itd. To pa se bode izvršilo tako, da bode na zbirateljevem aparatu pričvrščena žica, katera prenaša električne treslja;e v zemljo in ta jih potem prenaša več tisoč kilometrov oddaljene zbirateljne aparate. Med ostalim pravi Tesla, da mu je uspelo najti tajnost, s katero brani, da bi se mogli brzojavi ustaviti med potom ali zadržanje doznati, ampak bodo dospeli direktno in sigurno tja, kamor so bili namenjeni. Tesla izvrši napravo tekom jednega leta.

— **60.000 kron** je glavni dobitek „Invalidendank loterije“, kateri znesek se po odbitku 20 % v gotovini izplača. Mi opozorimo naše častite bralce, da bode srečkanje nepreklicno dne 23. marca 1901.

Loterijske srečke

V Lincu dne 23. februvarja t. l.: 3, 60, 35, 27, 37.
V Trstu dne 23. februvarja t. l.: 40, 20, 12, 35, 27.
V Pragi dne 27. februvarja t. l.: 12, 41, 1, 86, 42

Tržne cene.

V Ljubljani dne 1. marcija 1901. Pšenica K 8 — h, rž K 6 80 h, ječmen K 6.50 h, oves K 6 50 h, ajda 6.— h, proso K 7.— h, turšica nova K 6.40 h, stara K 7.20 h, fižol K 10.— h Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Srečkanje nepreklicno
23. marcija 1901.

Glavni dobitek
60.000 K
v gotovini 20 % odbitka.

Invalidne srečke po 1 krono
priporoča J. C. Mayer, menjalnica v Ljubljani.

Vizitnice in kuverte s firmo priporoča J. Blasnikova tiskarna v Ljubljani.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.